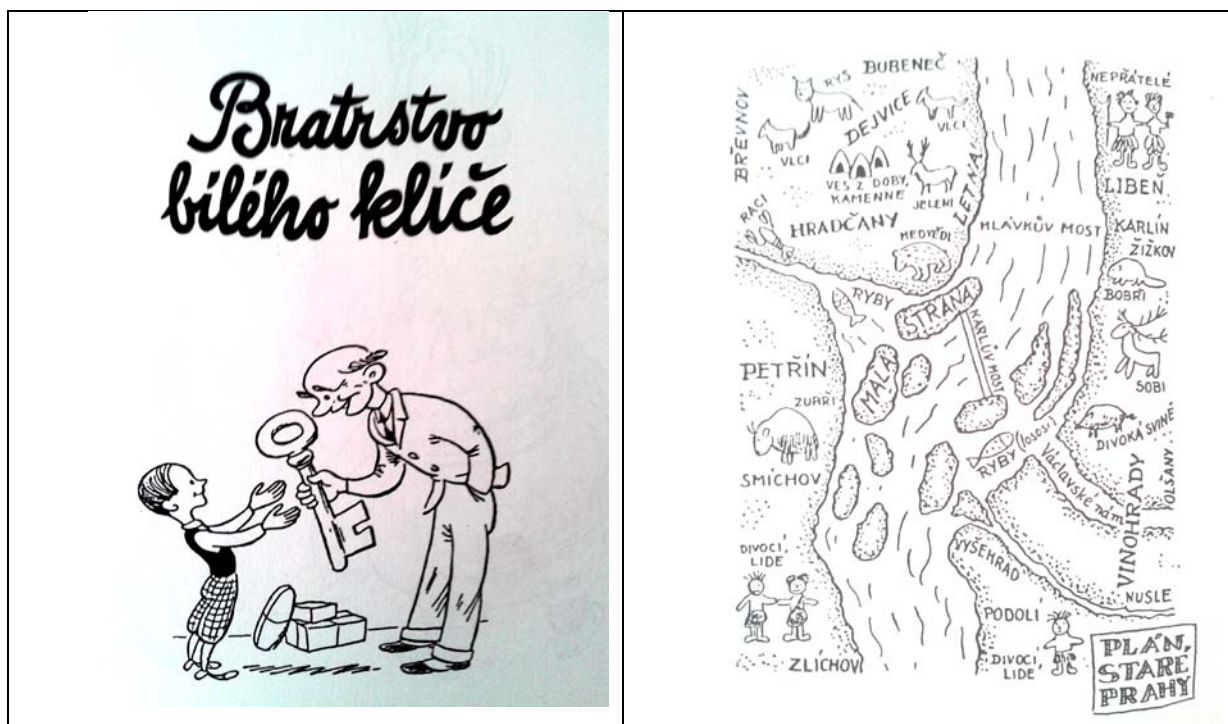

FRANTIŠEK LANGER (1888–1965)

Pracovní list úroveň A

I. BRATRSTVO BÍLÉHO KLÍČE

Zdroje obrázků: Langer, František. *Bratrstvo bílého klíče*. 2. vydání. Praha: Fr. Borový, 1934.

Bratrstvo bílého klíče je tajným společenstvím několika kamarádů, kteří dostanou k užívání opuštěnou zahradu. Ta se rychle stává jejich kouzelným světem i přísně utajeným útočištěm. Společně zažívají řadu dobrodružných příhod, pomáhají vyřešit spletité případy a objevují nejrůznější pražská zákoutí. Kniha vyšla poprvé roku 1934, v době, kdy František Langer působil v Československu jako vojenský lékař a zároveň dramaturg Divadla na Vinohradech.

BRATRSTVO BÍLÉHO KLÍČE

Bratrstvo se vydává za reportáží

„Hoši,“ řekl Jarka, „zítra bych potřeboval vaši pomoc.“

(...)

„Víte, chci napsat interview s jedním tuze zajímavým člověkem. To znamená vyzvědět na něm všelijaké věci a pak je sepsat. O jeho životě a vůbec něco zajímavého. Ale nedovedu si představit, jak dělat obojí. Vyptávat se a zapisovat si, co řekne. Tedy vy snad byste se mohli ptát. Já si budu zaznamenávat, co poví.“

„Jsem sám zvědav, co to bude,“ řekl druhého dne Souček za všechny. Seděli v malém parku s hřištěm pro děti, který se schovával za pochmurnou zadní stranu obrovské muzejní budovy.

„Tamhle jde,“ ohlásil ho Jarka.

Po cestě šel stařeček. Ne ještě stařec, jen starší muž, jakým se říká děda. Měl na sobě hnědě zelený kabát a na hlavě plochou čepici stejné barvy a knír pod nosem také takový. Docela jako hlídač v parku.

„Ale to je přece obyčejný hlídač!“

„Tak vám to řeknu: Je to člověk z doby – ne, ať vám to poví sám, proč si mám nechat vynadat lhářů!“

Děda se pomaličku šoural parkem, a když zahlédl Jarku, nějak zvlášť dobře se na něj zadíval. A když Jarka vytáhl papírový sáček, v kterém měl svou svačinu, dva makové rohlíky, děda se usmál a zamířil přímo k němu.

(...)

„Já bych rád,“ řekl Jarka, „abyste mým kamarádům vypravoval, co jste před týdnem začal povídat mně.“

„O tom radovi, který v muzeu straší? Jak umřel asi před padesáti lety a dal všechny své šaty, úřednické uniformy, knihy, dopisy i šaty své ženy uložit do beden a vysypat naftalínem, a ať se to prý otevře až za sto let, aby pak bylo vidět, jak za jeho časů lidé žili? A jak se teď chodí o půlnoci dívat, je-li všecko v pořádku? To chcete?“

„Ne, to ne. Ale povídejte mi o svém mládí. Víte, o té kamenné době.“

„I krucityrken, tohle že jsem vám vypravoval?“ děda vrtěl povážlivě hlavou.

(...)

Děda opatrně vložil doutníky do kapsy, na lavici si narovnal jídlo od hochů a začal střídavě vyprávět a jíst. Měl málo zubů, žvýkal tedy pomalu, a teprve až sousto spolkl, začal zase vyprávět dále. Tím vznikly v jeho řeči pěkné odstavce a Jarka se tak naučil, že se nemá psát stále v jednom tahu, ale že se vyprávění má pěkně rozdělovat na věty a odstavce. To mělo znamenitý vliv na jeho budoucí činnost spisovatelskou a na školní úlohy.

„Tedy, co jsem vám vykládal, studente? Aha! Že se každý mýlí, kdo si o mně myslí, že jsem starý člověk. Já totiž nejsem starý člověk, já jsem strašně starý člověk. Já jsem starý aspoň tisíc let. Možná že nějaký profesor, který to lépe zná, řekne, že ještě víc.“

Hoši na lavici sebou zavrtěli. „Jak je to možné,“ ptal se Souček, „přece to není na vás vidět.“ Jarka držel už v ruce tužku a zápisník.

„To se rozumí, protože tak jak jsem, mě objevili teprve před třiceti lety nahoře v dejvické cihelně, když tam kopali cihlářskou hlínu. Tam se našlo už dříve mnoho koster dávných lidí a u nich

všelijakých památek: meče, kladiva, sekery, oštěpy, to všecko z kamene, a zase šídla a jehly z kostí anebo korále na krk z rozličných drápů a zubů dravých zvířat. Dávni lidé neznali žádné kovy a to, co potřebovali, robili si z kostí a z kamení, a proto se jim říká lidi z mladší doby kamenné.

(...)

Nyní se děda dostal až k tvrdé špičce rohlíku a žvýkal ji trochu déle. Proto měl Jarka kdy poštouchnout Bondyho, aby se také na něco zeptal. A Bondy se zeptal: „Prosím vás, jaké byly vaše první dojmy na světě?“

„Dojmy? Abych řekl pravdu, skoro žádné. Nejdřív mě v muzeu také dali do skříně mezi kostry, ale pak jsem řekl: 'Pánové, podívejte se přece, my lidé z kamenné doby jsme žili celý život v lesích a na čerstvém vzduchu, vždyť já to nevydržím, abych byl teď zde celý život zavřený mezi kostrami a vycpanými živočichy.' Uznali to a udělali mě hlídačem v parku.

(...)

Děda se nějak vítězně usmál a Bondy byl v koncích se svými otázkami. Tu zaskočil Štědrý a jednoduše se zeptal, jak v té době žili.

„Inu, v té kamenné době jsme žili na vrších nad Dejvicemi. Kdepak, tehdy tam nebyla Hanspaulka ani osada Baba, tehdy to nebyla žádná vilová čtvrť. Všecko samý prales a my jsme v něm měli vyhrabané jámy přikryté větvemi, každá rodina v jedné, takže to byly naše rodinné domky. Tehdy Praha vůbec byla docela jiná. Všecko, všecinko jen prales a zas prales. Nebo voda a močál. Řekněme, že byste chtěli jít z Dejvic na Václavské náměstí, kudy tenkrát tekla z Vinohrad velký potok, tedy taková cesta nebyla žádná hračka. Nejdříve jste mohli desetkrát zabloudit, než jste došli neproniknutelnými lesy ke Karlovu mostu, a stejněkrát se utopit ve Vltavě, která na Malé Straně a Starém městě tvořila spoustu ostrůvků a ramen, zátok a bažin. Předtím vás mohli ovšem už roztrhat medvědi. Ti se rádi vyhřívali na letenské pláni kolem Hanavského pavilonu, nebo kolem fotbalových hřišť číhali na jeleny, kteří se tam pásli. A když jste se přes Vltavu přece jen šťastně přebrodili, museli jste si dát velmi dobrý pozor, abyste někde u Prašné brány nezapadli do strašného močálu.“

Jarka se nyní podíval na Culíka, jako by ho volal. Ale ne aby odpovídal, aby se ptal.

„A pane, co a jak jste lovili?“ zajímal se tedy Culík.

„Třebas vám povím“ – spustil děda – „co se mi stalo, když jsem ulovil svého největšího jelena. Byl to obrovský kus, parohy jako strom. Kdybych byl uměl počítat víc než do pěti, řekl bych, že to byl šestnáctérák. Složil jsem ho nahoře na Letné. Právě na hřišti Sparty.

(...)

Nu a pak jsme lovili ostatní zvířata, jak se dalo. Někdy také zvířata lovila nás. Ve Stromovce například byla spousta rysů, a tedy jsme se jí vyhýbali. A ze Smíchova a z Košíř na nás v zimě chodili vlci. A ryby jsme chytali, to si myslím. A těch bylo! Plná Vltava. V zátocce na Klárově byli pětakiloví okouni a na Staroměstském náměstí na jaře jsme pokaždé nachytali lososů, že jsme je ani unést nemohli. Anebo raci! Největší byli v Nerudově ulici na Malé Straně. To byli raci jedna radost.

(...)

Jednou se k nám doneslo, že se na Olšanských hřbitovech pase celé stádo losů. Tehdy se nás vypravilo devatenáct. A víte, jak jsme šli dlouho z Dejvic do Strašnic? Tři dni. A to jsme pospíchali. Tehdy se u vinohradského divadla vyřítila na mne divoká svině a potrhala mi vzadu levé stehno. To byla výprava! Jistě si o ní povídali i naši pravnucci. Dále za Smíchov, takhle do Chuchle nebo na druhém vltavském břehu za Vyšehrad do Podolí, tam se z nás nikdo ani neodvážil. Za nic na světě. Tam ve skalách žili ještě divocí lidé, kteří maso jedli syrové. My byli pokrokoví a syrové maso jsme jedli, jen když jsme neměli oheň.

(...)

Frantík Jírů byl dosud tichý, ale teď vyhrkl svou otázku: „A školy, pane z kamenné doby, školy jste tehdy neměli?“

„Školy – jakpak ne! (Frantík byl asi zklamán.) Jakpak bychom neměli školy! Sotva kluk vyrostl, musil se učit nazpaměť všechny modlitby k našemu pánu bohu. (...) Když kluk uměl modlitby, musil se naučit zacházet se zbraněmi. Hlavně házet kamením. A dokud netrefil každou šišku na jedli na sto kroků, nepostoupil do vyšší třídy, kde dostal kamenný oštěp. A také se musil učit dějepisu, o všech starodávných loveckých výpravách, o bitvách a o znamenitých náčelnících, pak přírodopisu, co se může jíst a co ne, a počtům na prstech ruky až do pěti a nakonec dělat z kamene zbraně a stahovat a sušit kůže. Šít z nich šaty, to se zase učila děvčata, ta se také učila vařit, plést košíky a rohožky a vůbec věci pro domácnost. Ano, učit se museli lidé všichni a odjakživa, jinak by zůstali jako divocí lidé ve skalách na Barrandově a kolem podolské rasovny, kteří jedli jen syrové maso.“

„A vojny a války tehdy také byly?“ ptal se Štědrý, který, jak víme, byl bojovného ducha.

„Vidíte, na to bych málem zapomněl. To my jsme měli svou vesnici tam nad Dejvicemi a zase nad Libní, za Vltavou, žili jiní kamenní lidé. Ale ti byli strašně protivní. Předně nebyli tak hezcí jako my, protože měli vlasy do černa, kdežto my do zrzava. Dále si spínali kožišiny pod ramenem, ale my nad ním. Za pána boha měli směšnou olšovou tyč a na ní nahoře nějakou zvířecí lebku – teď vím, že to byla mamutí, ale tehdy jsme nebyli tak vzdělaní – strašně velikou a ošklivou. Našli ji v hlíně. A pak také mluvili šeredně. Když se dva potkali, křikli si na pozdrav 'Hej', kdežto my, jako pořádní lidé, jsme na sebe křičeli 'Hoj'!

(...)

„A co soudíte o dnešní Praze?“ Jarka přestal na chvíli psát a zeptal se sám.

„No, co bych řekl,“ odpověděl děda z kamenné doby. „Praha ujde. Ale Praha dřív, panečkové, to byla taková krása, že nemáte o tom ponětí. Ty lesy, lidičky, těch stromů všude a ten vzduch! Vltava bůhvíjak široká a všude samé rákosí a v něm ptactva! A těch potůčků a v nich voda! Uprostřed Václavského náměstí jste mohli do ní strčit hlavu a napít se. Bydlit jste mohli kde chtěli, topit, čím chtěli, lovit, co chtěli. O jé, to byla Praha krásná. Taková už není.“

Tedy snad pro dnešek, hoši, dost. Přijďte zase podruhé a přineste starému člověku zase něco z mouky. A já vám zase něco povím. Už musím jít na obhlídku po parku, když je to moje nynější zaměstnání.“

Děda se zdvihl k odchodu a Jarka sklapl svůj zápisník, který měl aspoň do polovice popsany. Pohledem poděkoval kamarádům.

(...)

Šli nyní zvolna domů.

„Což kdybychom se šli ještě podívat z Riegrových sadů na Prahu?“ řekl někdo.

Šli. Vystoupili až na nejvyšší terasu, odkud je vidět celou Prahu jako na dlani. Souček začal kamennou zbraní, kterou mu děda daroval, rýsovat do písku obraz staré Prahy, jak se na něj nyní shora dívali. A Jarka podle svých záznamů doplňoval jeho plán. Tamhle byla dejvická ves z mladší doby kamenné, tamhle byli medvědi, tamhle okouni, zde bobři, tam divoká svině, tamhle někde zubři a tam černí nepřátelé, s kterými bojovali naši ryšavci.

Pod zčeřenou hladinou pražských střech jejich oči viděly všeska ta místa, tehdy pokrytá zelenými chocholy a jehlanci a nízkými černými mokřinami.

„Tehdy byla asi Praha krásná!“

Ve svém pojednání „Praha v době kamenné. Podle vyprávění účastníka napsal Jaroslav Kubát“ poznamenal autor nakonec:

„Tehdy byla Praha krásná!

Ze starých hvozdů zbyly však dodneška jen sad na Petříně a na Letné a z močálů, když právě neprší, jen Bajkalské jezero na dejvickém náměstí. To tedy je vše, co se nám uchovalo z mladší doby kamenné, kdy celá Praha byla ze dřeva, to jest ze stromů a lesů. Ale lidé dovedli přírodní krásy znamenitě nahradit množstvím domů a ulic a dopravními prostředky. Díváme-li se na Prahu z nějakého vyvýšeného místa, můžeme to pozorovat. Vidíme střechy, vikýře, komíny, štíty, mnoho věží a bání a nade vším jako hora na hoře Hrad a Svatý Vít. Je to také zcela krásné. A tak můžeme říci jedním slovem, že Praha je krásná od dob kamenných až dodneška.“

Zdroj: Langer, František. *Bratrstvo bílého klíče*. 2. vydání. Borový Fr., Praha, 1934, s. 81–96.

Otázky k textu

1) *Jaké postavy v ukázkce vystupují a jak se jmenují?*

.....
.....

2) *Proč se chlapci sešli s hlídačem parku?*

.....
.....

3) *Co všechno se Jarka během interview naučil?*

.....
.....
.....
.....

4) *Jakým českým slovem byste slovo „interview“ mohli nahradit?*

.....

5) *Jaké otázky chlapci pokládali? Na co byste se zeptali vy? Vypište jejich dotazy na volné řádky a přiřpište svůj vlastní.*

.....
.....
.....
.....
.....
.....

9) Jak byste charakterizovali reportáž a interview? Přiřadte správné znaky k oběma slovům – pozor, některé z charakteristik mohou být společné.

<p style="text-align: center;"><u>REPORTÁŽ</u> <i>literární útvar</i></p>	<p>popisuje skutečnost používá se v žurnalistice klade důraz na věcnost všímá si detailů snaží se být objektivní</p>
<p style="text-align: center;"><u>INTERVIEW</u> <i>literární forma</i></p>	<p>může mít psanou i obrazovou podobu sbírá fakta je to publicistický žánr je metodicky vedeným rozhovorem novinář určuje témata, pokládá otázky snaží se zachytit i atmosféru místa</p>

10) Zkuste napsat za domácí úkol podobnou reportáž formou interview, jakou vytvořil Jarka. Vyberte si někoho z rodiny, kamarádů, známých... komu položíte několik předem připravených otázek na vybrané téma. Odpovědi si zaznamenejte a na závěr shrňte, co jste se o tématu dozvěděli.

TÉMA: .....

.....

Otázky: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

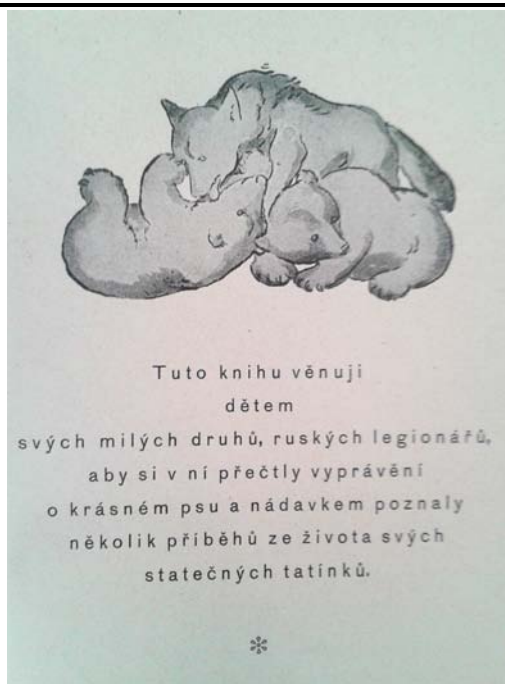
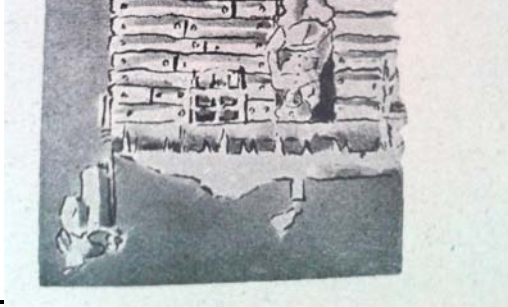
.....

.....

.....

.....

//.

Zdroje obrázků: Langer, František. *Pes druhé roty*. 2. vydání. Praha: Nikodém, Viktor, 1923.

Dobrodružná próza Pes druhé roty vyšla roku 1923, po Langerově návratu do Československa. Na pozadí anabáze československých legionářů v Rusku se odehrává příběh psa Rafa, který se spřátelí s četařem Sochořem a doprovází vojáky během bojů na Sibiři. Nakonec se s nimi vrací i do vlasti, do nově vybudované země, Československé republiky.

PES DRUHÉ ROTY

(...)

Psím rájem byla stanice u nevelkého městečka na předlouhé sibiřské dráze. Tam již měsíce stál zasněžený vlak, skládající se asi z dvaceti červených nákladních vagonů a v každém vagonu bydlilo šestnáct až dvacet československých vojáků. Tyhle nákladní vagony, „teplušky“, byly již po celý rok obydlím československých legionářů od doby, kdy odcházeli z Ukrajiny r. 1918, po celou dobu, kdy bojovali s bolševiky, až do nynějška, do února roku devatenáctého. Každý vagon byl rozdělen na dvě poschodí prkny, na nichž vojáci spávali. Vchody do vagonů byly s obou boků, avšak mezi nimi byl kousek volné prostory, zastavený železnými kamny, špalkem na dříví, zásobou topiva, vědrem na vodu, lavicí a takovými věcmi.

Celé československé vojsko tehdy po předlouhé sibiřské dráze, po magistrále, přejíždělo zvolna od Uralu k Vladivostoku, od hranic Evropy osm tisíc kilometrů daleko k tichomořskému přístavu, odkud

měli být dopraveni po moři domů. Tehdy byla již vlast osvobozena a českoslovenští dobrovolníci v Rusku neměli již za co zápasit. Pohyboval se tedy po magistrále český vlak za vlakem, daleko a zvolna za sebou, och, velmi zvolna a na konci magistrály, kde stanuly vlaky již u samého mořského břehu, přijížděli ještě pomaleji, ano, ještě pomaleji, obrovské oceánské parníky, aby dovezli Čechoslováky do Evropy. Tehdy však, začátkem devatenáctého roku, objevily se v nitru Sibíře tlupy lidí – jedna z nich spálila vesnici na sever od stanice – které přepadávaly vlaky na trati nebo poškozovaly koleje, takže jedoucí vlaky ztroskotávaly.

(s. 19–20)

(...)

Kdysi večer, když se nejlépe sedí ve vagoně ozářeném petrolejovou lampou a světlem žhavých polen, plápolajících v kamnech, bylo celé nádraží pobouřeno vzruchem, který kde koho vypudil z vagonu. V několika minutách se všichni sběhli přede dveře nádražní čekárny, takže byla brzy plná vojáků. I Raf seskočil s vozu se Sochorem a obratně se propletl mezi diváky až do čekárny. Tam ležel na lavici muž jenom s polovinou obličeje. Druhá polovina tváře, brady, ba i druhé oko nebylo nic jiného, než strašlivá zející rána. Člověk byl svlečen z šatů i obuvi a byl všecek mokrý. Kolem nohou měl jen onůcky, na kterých byl nalepen sníh zmrzlý v ledové boty, a jeden z vojáků sklepal tuto ledovou kůru kladivem. Jiný připravoval obvaz na ránu v obličeji, třetí napájel raněného kořalkou, kapkou po kapce.

A když Raf vyběhl ven, uviděl u nádraží státi selský vozík s nákladem sena, tažený jedním koněm, u vozíku stál postarší bradatý mužik v špinavém kožichu a vyprávěl vojákům, kteří se kupili kolem něho:

„Jel jsem k večeru s otýpkou sena do vsi, nedaleko odtud, tak deset verst. Sluníčko již zapadalo, stíny se dloužily a chlad rostl. A tu najednou vidím něco podivného, až se mi srdce v těle zastavilo. Něco bílého jde sněhem po stepi. Ne cestou, ale závějemi. Chvilí vzpříma na dvou nohách, a pak chvilí po čtyřech jako zvíře. Je to bílé, tiché a bez hlasu. A dívám se, dívám, mám dobré oči, ale obličeje nevidím. Člověk to není, zvíře to není, pro nebeského Boha, co to může být! Pokřičuji se, vzpomínám jmen všech svatých a mučedníků božích – ale to, co šlo, nezmizelo. Řekl jsem si, nečistý to není. A tu můj kůň zaržál. To, co šlo stepí, zdvihlo se náhle v celé výšce, zamávalo rukama, vykřiklo jednou, dvakrát a pak padlo na zem. A jak to vstalo, viděl jsem, že je to přece jen člověk, ale že má jenom půl hlavy. Práskl jsem do koníka, zajel se saněmi k němu, a opravdu: byl to člověk se strašnou ranou v obličeji, jen v košili a v podvlékačkách, polonahý a bos. Křičuji se nad chudákem, ale pak již ho беру pod ramena a zdvím na saně. Přikryl jsem ho celého tlustou koňskou houní, zahrabal teplým senem, obrátil koně a jel sem k vám. Protože jsem si ihned řekl: Tohle není našinec, Rus, to pozná každý na prvý pohled, tohle je Čechoslovák, měli asi někde boj, byl raněn a odněkud běží. Kdo ví, odkud běží a jak z daleka běží, protože krev z rány mu zmrzla v rampouchy, a my tady nic neslyšeli, že by někde byl boj. A tak jsem vám jej, holoubka zkrhlého, přivezl.“

(s. 83–84)

(...)

Tak byl zachráněn bratr Ročejdl.

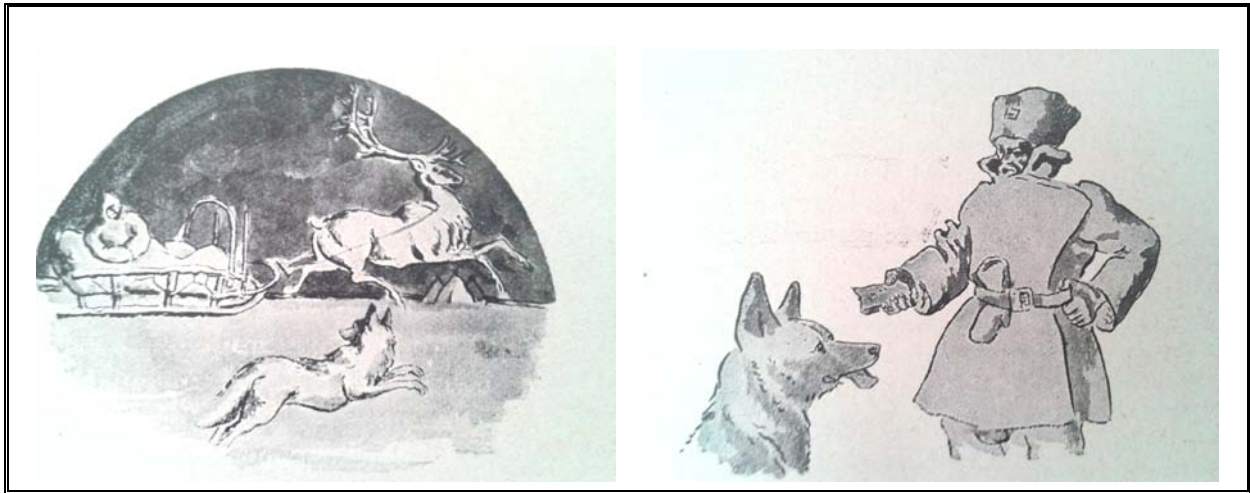
Ročejdl byl jezdcem u plukovní výzvědné roty. Po několika náběžích povstaleckých tlup na trať přinesli venkované zprávu, že se jedna tlupa potuluje na jihu od trati a odtud koná své výpady. Proto dostala jízda rozkaz, aby prozkoumala jižní pásmo kraje, dojela až do městečka Rybinskoje a přinesla určitější zprávy. Úkol provedla, ale poslední noc před návratem (byla to temná noc bez měsíce) byl hlouček – všech jezdců bylo asi dvacet – ve vesnici přepaden.

(s. 84 a 87)

Zdroj: Langer, František. *Pes druhé roty*. 2. vydání. Nikodém, Viktor, Praha, 1923, s. 19–20, 83–84, 87.

Vysvětlivky:

těpluška – vojenský vagón upravený k bydlení

Zdroje obrázků: Langer, František. *Pes druhé roty*. 2. vydání. Praha: Nikodém, Viktor, 1923.

Otázky k textu

1) *Prohlédněte si obrázkové ilustrace a napište, jak se kniha jmenuje, kdo ji napsal, o čem si myslíte, že je, a komu byla věnována.*

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2) *V jaké době se ukázka odehrává? Za jakých okolností?*

.....
.....
.....
.....
.....

3) *Kam českoslovenští legionáři cestovali? Proč? Čím jeli a kudy? Jak byla cesta dlouhá? Odpovězte písemně a pomocí mapky ústně popište jejich cestu. Vyhledejte si vysvětlivku názvu „těpluška“ a nakreslete, jak si představujete, že vypadala.*

Zdroj obrázku:

http://www.lideazeme.cz/files/imagecache/dust_filerenderer_normal/files/upload/story_press/4275/postup_eskoslovensk_ch_legi_sm_rem_k_vladivostok_4b470dc753.jpg. [21. 7. 2014].

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) *Kdo je Raf? Jak si ho představujete? Namalujte, jak podle vás Raf vypadal.*

.....

5) *Co se vojákům jednoho večera přihodilo? Shrňte příhodu vlastními slovy.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6) *Přečtete si následující úryvek a zkuste k němu vymyslet nadpis.*

.....

Začátek dubna, tedy sibiřské podjaří, kdy slunce začíná citelněji hřáti a sních mokvati, zastihl Rafa již zcela zdomácnělého v české tepluše. (...)

Ale jeho novým přátelům, vojákům v Sochorově tepluše a všem vojákům celého pluku a stejně tak všem obyvatelům všech československých vlaků, kterých od Uralu až do Vladivostoku bylo několik set, nepřinesly prvé předzvěsti jara vůbec radosti. Naopak, na všechny vojáky dolehla tíže nových stesků. Blíží se jaro, krásné jaro tam v jejich domovině, kde touhle dobou již zoraná pole jsou zelená jako samet, keře se chvějí mladým listím a stromy jsou plny pupat. Ale zde v Sibiři bude to opět jen nové jaro, které budou žít daleko od svých milých rodišť a milovaných krajů! Jaro je slibem, ale tohle jaro, zde, daleko, neslibovalo nic. Jaro je počátkem, ale sibiřské jaro, jeví se zatím v hromadách bláta a ručejích sněhové vody, nebylo počátkem ničeho – leda snad nového roku odloučení. A tak mnoho srdnatých vojenských hlav se malomyslně svésilo a mnoho srdcí bolelo. Tu a tam malomyslnost i bolest se projevovala mezi vojáky nespokojeností a hněvy, ale většina z nich se schýlila před nezbytností a konala dále přesně svou povinnost.

Sochor a jeho přátelé stejně si zatesknili jako všech šedesát tisíc srdcí našich hochů na Sibiři, ale při tom konali pečlivě svou vojenskou práci. Jenže v té době Sochor častěji pohladil chytrou hlavu Rafovu a někdy si ji položil na kolena, vzal ji do obou dlaní, pozdvihl, aby viděl do jantarových očí zvířete a pak mu vyprávěl: O krásné zemi v dálce, o dobré ženě, maličkém hošíkovi, jež opouštěl dříve, než se dítě naučilo prvému slůvku, o jabloňovém sadě a o tisíci a tisíci jiných věcech. Raf jej trpělivě a rád poslouchal. A poslouchal jej opravdu a pozorně, neboť rozuměl řeči svého pána.

Zdroj: Langer, František. *Pes druhé roty*. 2. vydání. Nikodém, Viktor, Praha, 1923, s. 91–93.

7) *Co se vám vybaví, když se řekne „jaro“? Diskutujte.*

Čeho bylo pro vojáky jaro symbolem, když byli doma a když se ocitli na Sibiři? Podtrhněte si v textu klíčová slova a ústně porovnejte obě situace.

8) *Myslíte si, že Raf skutečně rozuměl lidské řeči? Proč mu Sochor vyprávěl? Bylo to pro něho důležité? Diskutujte s ostatními.*

FRANTIŠEK LANGER

© Spolek ČŠBH. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního Programu na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání v roce 2014.
